



The Analysis of the parents' and elementary learners' experience e-learning with the approach of academic failure or achievement.

Roghayeh Habibi RaziAbad^{*1}

Sahar Abdi Loron^{*2}

¹ BA student of Elementary Education, Bentolhoda Sadr Ardabil, Farhangian University, Iran

² BA student of Elementary Education, Bentolhoda Sadr Ardabil, Farhangian University, Iran

Corresponding author: roghayeh.habibi79@gmail.com Received:2022/09/05 Accepted:2023/03/14

Background and Objectives: Our goal in this research is to analyze the experiences of parents and elementary students from virtual education with the approach of academic progress or decline.

Methods: This research is a qualitative and narrative research, and the data source of this research is the interviews that were taken from parents and elementary school students. The number of interviewees until theoretical saturation was 14 people. Targeted sampling was also used in the sampling method.

Findings: The analysis of the research data showed that the primary school students and their parents both agree on the academic decline in virtual education and from their point of view, virtual education has difficulties and especially their parents prefer face-to-face education over virtual education. And they believe that their children learn better in a face-to-face class than in a virtual class.

Conclusion: Therefore, it can be concluded that everything has advantages and disadvantages, and as a result, virtual space is not exempt from this. Most of the parents consider internet problems, high costs and boringness of virtual education as its disadvantages. Of course, students have also mentioned advantages such as not needing to commute daily and access to the teacher's teaching if needed.

Keywords: Virtual education, academic progress, academic failure, elementary students, parents.

واکاوی تجارب والدین و دانش آموزان ابتدایی از آموزش مجازی با رویکرد افت یا پیشرفت تحصیلی

رقیه حبیبی رضی آباد^۱

سحر عبدی لورون^۲

^۱ * دانشجوی کارشناسی آموزش ابتدایی، پردیس بنت الهدی صدر اردبیل، دانشگاه فرهنگیان، ایران
^۲ دانشجوی کارشناسی آموزش ابتدایی، پردیس بنت الهدی صدر اردبیل، دانشگاه فرهنگیان، ایران

پذیرش: ۱۴۰۱/۱۲/۲۳

* نویسنده مسئول: roghayeh.habibi79@gmail.com دریافت: ۱۴۰۱/۰۶/۱۴

چکیده
<p>زمینه و اهداف: هدف ما در این پژوهش واکاوی تجارب والدین و دانش آموزان ابتدایی از آموزش مجازی با رویکرد افت یا پیشرفت تحصیلی است.</p>
<p>روش ها: این تحقیق، یک تحقیق روایی و از نوع تحقیقات کیفی است و منبع داده های این تحقیق مصاحبه هایی است که از والدین و دانش آموزان ابتدایی گرفته شده است. تعداد مصاحبه شوندگان تا اشباع نظری ۱۴ نفر بوده است. در روش نمونه گیری نیز از نمونه گیری هدفمند استفاده شده است.</p>
<p>یافته ها: تحلیل داده های پژوهش نشان داد که دانش آموزان مقطع ابتدایی و والدین آن ها، هر دو بر افت تحصیلی در آموزش مجازی اتفاق نظر دارند و از دید آن ها آموزش مجازی سختی هایی دارد و به خصوص والدین آن ها آموزش حضوری را بر آموزش مجازی ترجیح می دهند و معتقد هستند که فرزندانشان در کلاس حضوری بهتر درس را یاد می گیرند تا کلاس مجازی.</p>
<p>نتیجه گیری: در نتیجه، می توان اظهار کرد که هرچیزی مزایا و معایبی دارد، استفاده از آموزش مجازی نیز مستثنی از این امر نمی باشد. اغلب والدین و دانش آموزان مشکلات اینترنتی و هزینه های بالا و خسته کننده بودن آموزش مجازی را از جمله معایب آن می دانند. البته آنها مزایایی همچون عدم نیاز به رفت و آمد روزانه و دسترسی به تدریس معلم در صورت نیاز را نیز ذکر کرده اند.</p>
<p>کلمات کلیدی: آموزش مجازی، پیشرفت تحصیلی، افت تحصیلی، دانش آموزان ابتدایی، والدین.</p>

مقدمه

اهمیت توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات به حدی است که پس از پایان نخستین دهه قرن ۲۱ کمتر فعالیت آموزشی و پژوهشی باقی می ماند که بدون استفاده از اینترنت و ارتباطات کامپیوتری صورت پذیرد (سعیدی نجات و وفایی نجار، ۱۳۹۰). در سال ۱۹۹۰ استفاده از اینترنت و شبکه از مرحله آزمایش وارد مرحله استفاده عمومی گردید و در سال ۱۹۹۷ دانشگاه مجازی کالیفرنیا که ائتلافی از تقریباً ۱۰۰ دانشگاه بوده شروع به ارائه بیش از ۱۵۰۰ درس به شیوه آنلاین نمود. در سال ۱۹۹۹ نیز شرکت هایی همچون Learning Portals وارد عرصه آموزش الکترونیک شدند. در عصر پیشرفت تکنولوژی، توجه به پیشرفت فناوری در زمینه آموزشی یک ضرورت است نه انتخاب. اگر سیستم آموزشی بخواهد این اطلاعات سریع را در کمترین زمان منتقل کند نیازمند روش نوین در آموزش است (دلفان آذری و همکاران، ۱۴۰۱).

آموزش الکترونیکی به انسان قدرت یادگیری خارج از محیط فیزیکی کلاس را می دهد. آموزش از راه دور، هم اکنون سالهاست که در دنیا متداول و رایج است، اما ترکیب این نوع آموزش با اینترنت منجر به ابداع روش جدید تدریس به نام آموزش مجازی شده است (بنیسی و همکاران، ۱۴۰۱).

آموزش مجازی عبارت است از ارائه محتویات آموزشی و تجربیات مدرس به فراگیران به طوری که این افراد می توانند در هر نقطه از جهان از این نوع آموزش ها بهره بگیرند که آموزش عالی، کمک آموزشی، آموزش عمومی و آموزش کارکنان از انواع آن است. براساس گزارش بتیس در بسیاری از کشورهای توسعه یافته رشد ثبت نام در دوره های یادگیری الکترونیکی به مراتب بیش از رشد کلی آموزش عالی است (زارعی و رضایی، ۱۳۹۰). آموزش مجازی یکی از مهم ترین کاربردهای فناوری اطلاعات و ارتباطات در دهه های اخیر است. این نوع آموزش که نیازی به حضور فیزیکی ندارد، روشی نوین با کمک فناوری های روز و متکی به ابزارهای فناوری اطلاعات است (دهواری و رضایی، ۱۴۰۱).

دانش آموزان از طریق شبکه های اجتماعی در تعامل با یکدیگر قرار دارند که بخشی از این تعامل و تبادل می تواند در امور درسی و آموزشی باشد (شریفی ۱۳۹۰: به نقل از صادقی نسب، حریری؛ بهاری، باب الحوائجی، ۱۳۹۷). رسانه های اجتماعی شامل وبسایت های شبکه های اجتماعی، بخش جدا ناپذیر از زندگی دانش آموزان است (جانکو^۱، هیبرگر^۲، لوکن^۳، ۲۰۱۱) که استفاده غیرمعمول و پیوسته از این شبکه ها می تواند بر پیشرفت تحصیلی آنان تاثیر منفی بگذارد یا سبب تاثیر مثبت شود.

امروزه یادگیری الکترونیکی به عنوان یک نتیجه مستقیم ادغام فناوری و آموزش، به ظهور پدیده ای قدرتمند، به ویژه با استفاده از فناوری های اینترنتی منجر شده و امروزه اهمیت انکارناپذیر یادگیری الکترونیکی در آموزش باعث رشد گسترده تعداد دوره های آموزش الکترونیکی یا مجازی شده است (الفریحات^۴ و همکاران، ۲۰۲۰). آموزش مجازی به محیطی اشاره دارد که در آن معلم و دانش آموز توسط زمان، مکان یا هر دو از هم جدا

¹ R. Junco

² G. Heiberger

³E. Loken

⁴Al-Fraihat

می‌شوند (غلبه بر مرزهای فیزیکی) و معلم محتوای درسی را از طریق منابع چند رسانه ای، اینترنت، فراهمایی- های ویدیویی و یا سایر جایگزین های آموزش رودرو ارائه می دهد (گلدروپ^۱، ۲۰۲۰).

امروزه یکی از بحث برانگیزترین مسائلی که معمولاً همه نظام های آموزشی جهانی با آن دست به گریبان اند، افت تحصیلی است که سالانه بخش قابل توجهی از بودجه نیروی انسانی و امکانات را تلف می کند و اثرات ناخوشایندی از نظر روحی و روانی بر فراگیران وارد می نماید و مشکلات عدیده ای را نیز برای خانواده ها به وجود می آورد (آزاد یکتا، ۱۳۹۱: به نقل از پیری و محمودی، ۱۳۹۴). در آموزش مجازی نیز عواملی همچون نبود معیار ارزشیابی درست تحصیلی، نابلدی کار با فضای مجازی در معلمان و... می تواند منجر به افت تحصیلی دانش آموزان شود.

مطالعات اخیر نشان داده اگرچه رسانه های اجتماعی تاثیر منفی روی پیشرفت تحصیلی دارند اما تاثیرات مثبت آن همچون دسترسی به کلاس های مختلف بدون محدودیت مکانی و زمانی و... نمی توان چشم پوشی کرد. از مهم ترین مزیت های آموزش مجازی می توان به ایجاد تعامل میان یادگیرندگان و آموزش دهندگان یا یادگیرنده با یادگیرنده از طریق مدل های شبکه یادگیری همزمان و غیر همزمان اشاره کرد (یزدی و زندکریمی، ۱۳۹۲: به نقل از احمدی، ۱۳۹۴). آموزش مجازی به مثابه عاملی شناخته شده است که فراین یادگیری را تسهیل می بخشد و منجر به توسعه دستاوردهای یادگیرندگان با استفاده از فناوری می شود. بنابراین آموزش مجازی برای یادگیرندگان امری مهم تلقی می شود (بنیسی و همکاران، ۱۴۰۱).

اکنون اینترنت به عنوان مکمل یادگیری و یاددهی در کلاس های سنتی و یک وسیله مهم و مفید در آموزش از راه دور به شمار می رود (برهانی، وطن پرست، عباس زاده و سیف الدین مهر، ۱۳۹۱). اگر چه مطالعات متعددی در زمینه آموزش مجازی انجام شده است اما پیرامون نگرش نسبت به آموزش مجازی و استفاده از تکنولوژی برای یادگیری و یاددهی مطالعات متعددی صورت گرفته است (همان).

به کارگیری آموزش مجازی بدون در نظر گرفتن چالش های احتمالی آن به ویژه در بعد یادگیرندگان، احتمالاً منجر به بروز موانعی بر سر راه اجرای صحیح استفاده از ظرفیت های آموزش مجازی در حیطه آموزش منابع انسانی می شود؛ در نتیجه سازمان ها را در رسیدن به اهداف و مأموریت هایشان با مشکل مواجه می کند (جعفری فر، خراسانی، رضایی زاده، ۱۳۹۵). در مدارس ابتدایی هم با رویکرد افت تحصیلی بین دانش آموزان ابتدایی نمایان می شود که علل مختلفی همچون مقاومت در برابر پذیرش آموزش مجازی، مقرون به صرفه نبودن آموزش مجازی از نظر اقتصادی، وسیع نبودن پهنای باند، ضعف سواد فناوری کاربران و... (همان) می باشد. افت تحصیلی نمودهای گوناگونی دارد به گونه ای که سازمان یونسکو مفهوم افت تحصیلی را به تکرار پایه، ترک تحصیل زودرس و کاهش کیفیت آموزشی و تحصیلی فراگیران نسبت می دهد (فتحی، آذری، برادران و اطلسی، ۱۳۹۲: به نقل از پیری و محمودی، ۱۳۹۴). امروزه عالی ترین هدف آموزش و پرورش در تمام مقاطع تحصیلی، پیشرفت تحصیلی فراگیران و جلوگیری از افت تحصیلی در فراگیران دوره های مختلف آموزشی است. در نقطه مقابل افت تحصیلی، پدیده یسرفت تحصیلی قرار دارد. اصطلاح پیشرفت تحصیلی عبارت است از میزان دستیابی دانش آموزان به هدف های آموزشی از پیش تعیین شده که از آنان انتظار داریم در کوشش های یادگیری خود به آن ها برسند (سیف، ۲۰۰۶: به نقل از مومنی و جلالی، ۱۳۹۳). در واقع داشتن قدرت یادگیری

¹ Goldrup

و به خاطر سپردن مطالبی که در برنامه آموزشی گنجانده شده است، باعث موفقیت و پیشرفت تحصیلی خواهد شد. پیشرفت تحصیلی تغییرات کمی و کیفی در معلومات مهارت‌های فراگیران به واسطه برخورداری از آموزش و پرورش رسمی اطلاق می‌شود که با معدل درسی سالانه آنها سنجیده می‌شود (نریمانی، ۱۳۹۱).

در پژوهش‌های مرتبط به تحقیق‌مان، بامری (۱۴۰۱) در مقاله خود، اصلی‌ترین معایب یادگیری الکترونیکی را چهره به چهره نبودن بصورت حضوری و کاهش برقراری ارتباط عاطفی، نیاز به دسترسی به اینترنت برای برقراری آموزش مجازی، یکسان نبودن امکانات مورد نیاز برای برقراری آموزش مجازی به علت عدم رعایت عدالت آموزشی و ... می‌باشد. حسنی و همکاران (۱۴۰۱) در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که آموزش به شیوه الکترونیکی و حضوری (ترکیبی) بر افزایش سطوح یادگیری شناختی دانش‌آموزان تاثیر دارد.

عظیمی و همکاران (۱۴۰۱) دریافتند که: افزایش اثربخشی و کیفیت آموزش، انعطاف‌پذیری و گسترش فرصت‌های آموزش، بهبود تعامل و برقراری صرفه جویی اقتصادی به عنوان مهم‌ترین فرصت‌های آموزش مجازی طبقه بندی شدند. مولائی قولنجی (۱۳۹۹) معتقد است که آموزش مجازی به خوبی توانسته بر میزان و سرعت یادگیری تاثیرگذار باشد.

شعبانی و محمودی (۱۳۹۸) معتقدند: آموزش‌های مجازی در کنار آموزش‌های حضوری می‌توانند تاثیرات بسیار مناسب‌تری داشته باشند. هرچند این ادعا بسته به نوع آموزش و مواد آموزشی‌ای که قرار است در فرایند‌های یاددهی-یادگیری مورد استفاده واقع شود نسبی خواهد بود. بدن آرا و همکاران (۱۳۹۷) کاهش تعاملات انسانی و عاطفی، نبود ارتباطات چهره به چهره و همچنین، ناتوانی در جانشینی مدرسه و استاد در کلاس را به عنوان معایب بهره‌گیری از یادگیری الکترونیک دانستند.

نتایج پژوهش شبیری و عطاران (۱۳۸۶) با عنوان بهره‌گیری از نرم افزار کمک آموزشی در درس فیزیک سوم دبیرستان و بررسی تاثیر آن در پیشرفت تحصیلی و تعامل دانش‌آموزان، نشان داد که استفاده از رایانه در افزایش یادگیری دانش‌آموزان تاثیر معنی‌داری دارد. جعفری فر و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهش خود، بیان کرده‌اند استفاده از آموزش مجازی بدون در نظر گرفتن چالش‌های آن در بعد یادگیرندگان احتمالاً منجر به بروز موانعی می‌شود و همواره باید به این نکته توجه داشته باشیم که چالش‌های آموزش مجازی را به حداقل برسانیم تا دانش‌آموزان دچار افت تحصیلی نشوند.

داویجانی (۱۳۸۹) در بررسی تاثیر آشنایی با فناوری اطلاعات و ارتباطات به پیشرفت تحصیلی نشان داد که آشنایی با فناوری اطلاعات و ارتباطات جهت آسان‌سازی یادگیری بر پیشرفت تحصیلی دختران و پسران دانشجو تاثیر دارد (به نقل از یزدی، زندکریمی، ۱۳۹۱).

در پژوهشی که آنگ و خاینگ^۱ در سال ۲۰۱۵ انجام دادند به این نتیجه رسیدند که کشورهای در حال توسعه در اجرای آموزش از راه دور و یادگیری الکترونیکی با موانعی از جمله: زیرساخت شبکه ضعیف، فقدان دانش فناوری اطلاعات و ارتباطات یکسان در جامعه، ضعف توسعه محتوا و... مواجهند. جاویر^۲ (۲۰۲۰) اظهار می‌نماید که وجود زیرساخت‌های لازم برای اجرای آموزش الکترونیک و همچنین امکان استفاده به طور گسترده از جمله شروط مطالعات برای موفقیت آمیز بودن این شیوه از آموزش است.

¹ Aung & Khaing

² Javier

باسیلیا و کواواذز^۱ (۲۰۲۰) در تحقیق خود، ظرفیتهای کشور گرجستان را برای ادامه روند آموزش مجازی در مدارس، مورد بررسی قرار دادند. نتایج بیانگر این است که انتقال سریع آموزشی به شیوه مجازی موفقیت آمیز بوده است و می توان از تجربه به دست آمده در آینده استفاده کرد. (بوچار^۲ ۲۰۰۷: به نقل از حمزه لو و رحیمی، ۱۳۹۹) معتقد است که معیارهای بهبود کیفیت در یادگیری الکترونیکی، یادگیرنده-محوری، یادگیری فعال، کنش متقابل، یادگیری زمینه ای، توجه به تفاوت های فردی، آمادگی یادگیرنده و صرف وقت بیشتر روی یادگیری می داند.

خان^۳ (۲۰۰۵) نیز معتقد است که در روش مجازی در سازمان های کوچک و متوسط مهم ترین موانع عبارتند از: فقدان آموزش، پشتیبانی فنی، زیرساخت های فنی ناکافی، پایین بودن سطح تعامل، مشکلات مربوط به هزینه خرید دوره های آموزشی مجازی و یا توسعه آن ها و مشکلات فرهنگی دانسته است همخوانی دارد. (روی^۴، ۲۰۱۵: به نقل از حمزه لوو رحیمی، ۱۳۹۹) که در پژوهش خود با عنوان چالش های بکارگیری آموزش مجازی همکاران در کنیا صورت گرفته، زیرساخت نامناسب، آموزش ناکافی، محدودیت های مالی، کمبود پهنای باند، فقدان سیاست ها و روش های اجرای آموزش الکترونیک، فقدان مهارت کارکنان بخش آموزش را از موانع بهبود کیفیت در حوزه آموزش های مجازی می داند.

پژوهش های بسیاری درباره عوامل مرتبط با افت تحصیلی انجام شده از جمله باسلاندی^۵ و مک کاج^۶ در سال ۲۰۰۶ معتقدند که علل عدم موفقیت تحصیلی به طور اساسی به دو دسته عوامل درونی و بیرونی بستگی دارد. منظوران عوامل بیرونی عامل هایی است که منشا آن در خارج از فرد است مثل مسائل خانوادگی و اجتماعی و عامل درونی در ارتباط با ویژگی های فردی است.

با پیدایش بیماری ویروسی کووید ۱۹ در دسامبر ۲۰۱۹ در وهان چین که به سرعت در کل دنیا شیوع پیدا کرد، نیاز به خود مراقبتی و خود کنترلی مردم در جهت پیشگیری از شیوع این بیماری اهمیت بسیاری پیدا کرد. یکی از راههای کنترل و جلوگیری از شیوع این بیماری ماندن در خانه و قرنطینه خانگی است. این بحران بر سیستم های آموزشی کشورهای جهان از جمله ایران نیز تاثیر گذاشته و منجر به تعطیلی دوره های حضوری در مدارس و دانشگاه ها شده است (داستانی، ۱۳۹۹).

بسیاری از مدارس هم اکنون آموزش خود را به صورت مجازی و در برنامه شاد انجام می دهند که این برنامه نیز نقاط ضعف و قوت خودش را دارد. در این بین ممکن است برخی دانش آموزان دچار افت تحصیلی یا پیشرفت تحصیلی در دروس خود طی آموزش مجازی شوند و هدف ما در این پژوهش این است که به بررسی واکاوی تجارب والدین و دانش آموزان ابتدایی از آموزش مجازی با رویکرد افت یا پیشرفت تحصیلی بپردازیم و از تجارب آنها در پژوهش خود بهره بگیریم و ببینیم که آیا دانش آموزان در آموزش مجازی، بیشتر دچار افت تحصیلی می شوند یا دچار پیشرفت تحصیلی می شوند و آیا آموزش مجازی شرایط تحصیلی آن ها را بهتر کرده و یا دچار افت تحصیلی شده اند و از تجارب والدین دانش آموزان نیز به عنوان همراه دانش آموزان

¹ Basilaia & Kvavadze

² Judith V.Boettcher

³ Khan B.H.

Andree Roy⁴

⁵U. Baslanti

⁶ D. Betsy McCoach

در پژوهش خود استفاده کنیم. بنابراین با توجه به ملاحظات نظری و عملی، محققان در پی این هستند که بدانند ۱- آیا آموزش مجازی موجب پیشرفت تحصیلی یا افت تحصیلی دانش آموزان می شود؟ ۲- آیا کلاس های حضوری برای یادگیری موثرتر است یا کلاس های مجازی؟ ۳- معایب و مزایای آموزش مجازی از نظر دانش آموزان و والدین آنها چیست؟

روش پژوهش

روش تحقیق این پژوهش در بخش کیفی، روایت پژوهی از نوع بازسرایبی و از نظر هدف، کاربردی بوده که با استفاده از بررسی تجارب زیسته دانش آموزان مقطع ابتدایی و اولیای آن ها که از طریق مصاحبه حضوری و تلفنی به دست آمده است. هدف اصلی ما در این پژوهش این بود که ببینیم آموزش در فضای مجازی باعث پیشرفت تحصیلی دانش آموزان می شود یا افت آن ها. ابزار مورد استفاده در این تحقیق مصاحبه روایی است که با مولد روایت آغاز می شود.

پس از انجام مصاحبه های لازم این مصاحبه ها به صورت سطر به سطر، بررسی و مفهوم سازی و سپس بر اساس ارتباط مفهومی بین کدهای باز، مفاهیم و مقولات مشخص شدند. ابتدا پاسخ های ارائه شده توسط مصاحبه شونده ها به واحدهایی کوچکتر تجزیه شد که این کار پس از بررسی رونوشت مصاحبه ها در سطح جمله انجام شد. سپس مفاهیم در چهارچوب مقوله های بزرگتر قرار گرفتند و پس از این مرحله مقوله ها نیز در چهارچوب دسته های مفهومی بزرگتری طبقه بندی شدند. با توجه به اینکه کدهای باز بدست آمد، پس از هر مرحله از طبقه بندی و بررسی دوباره داده ها مفاهیم تکراری حذف و مفاهیم مشابه در هم ادغام شدند. این کار تا چندین مرحله جهت رسیدن به اشباع نظری برای مقوله های اصلی انجام شد.

زمانی که مجموعه ای از مفاهیم (کدهای اولیه) استخراج شد. مفاهیم مشترک براساس مقایسه های ثابت (تشابهات و تفاوت ها) در قالب مقولات عمده دسته بندی شد (کدگذاری محوری). مرحله آخر نیز کدگذاری گزینشی بود. این مرحله از طریق مقایسه هر مقوله محوری با دیگر مقوله ها انجام شد. حوزه پژوهش ما، دانش آموزان ابتدایی و اولیای آن ها بود.

هدف پژوهشگر انتخاب مواردی بود که با توجه به هدف پژوهش، پژوهشگر را در شکل دادن مدل نظری خود یاری دهد و این کار تا جایی ادامه یافت که طبقه بندی مربوط به داده ها اشباع و نظریه مورد نظر با جزئیات و دقت تشریح شد. تعداد مصاحبه شونده ها تا اشباع نظری ۱۴ نفر بوده است. جهت جمع آوری داده ها نیز از مصاحبه های نیمه ساختار یافته استفاده شد. روش نمونه گیری نیز به صورت هدفمند انتخاب شد.

در مبحث اعتباریابی پژوهش، مفهوم اعتبار در تحقیقات کیفی از منظرهای مختلفی به کاررفته است. این مفهوم واحد نبوده بلکه مفهومی پیچیده و همه جانبه بوده است. کاربرد این مفهوم در پروژه ها و مطالعات تحقیق اجتناب ناپذیر بوده است. هرچند که بعضی از محققان کیفی عنوان داشته اند که اعتبار در تحقیقات کیفی کاربردی ندارد. اما در نهایت استفاده از مقیاسی را برای تحقیقاتشان و کنترل صلاحیت آن لازم دیده اند (عباس زاده، ۱۳۹۱).

در بررسی روایت پژوهی دانش آموزان مقطع ابتدایی و والدین آن ها برای اعتبار پذیری پژوهش از تکنیک هایی همچون خود بازبینی محقق در طی فرایند جمع آوری و تحلیل داده که به افزایش قابلیت اعتبار کمک کرد، استفاده شد. تکنیک دیگر دریافت نظر مصاحبه شونده ها در پژوهش درباره اعتبار یافته ها بود که

یافته‌ها و نتایج پژوهش در گروه متشکل از شرکت کنندگان در پژوهش مورد قضاوت قرار داده شد. تکنیک دیگر، داورانی بیرونی بود که استاد راهنمای پژوهش، از بیرون فضای پژوهش رازیر نظر گرفت و با ارائه بازخوردهای مناسب مشخص کرد که آیا یافته‌ها و نتایج پژوهش توسط داده‌ها پشتیبانی می‌شود یا خیر.

یافته‌ها

براساس نتایجی که در این پژوهش به دست آمد، تجارب والدین و دانش آموزان ابتدایی از آموزش از آموزش مجازی با رویکرد افت یا پیشرفت تحصیلی از زوایای گوناگون در قالب مقوله‌ها و خرده مقوله‌های متعدد مورد توجه قرار گرفت. که در زیر به شرح آن پرداخته می‌شود.

کدهای بدست آمده از فرایند روایت‌های والدین و دانش آموزان ابتدایی درباره افت یا پیشرفت تحصیلی در آموزش مجازی بدین شرح هستند:

جدول شماره ۱. جدول کدگذاری روایت‌های والدین و دانش آموزان ابتدایی از پیشرفت یا افت- تحصیلی در آموزش مجازی

ردیف	مفاهیم « کد باز »	مقوله	فراوانی	مضامین
۱	نیاز به داشتن تلفن همراه، نداشتن توان مالی برای خرید گوشی جدید، استفاده از گوشی مادر با وجود کیفیت پایین، متصل شدن هردو فرزند با گوشی مادر به کلاس مجازی	نیاز به تلفن همراه	۴	
۲	از بعضی درسها عقب می‌مانم، با آمدن شاد درسهایم عقب افتاده است بسیار حوصله بر است و وقت آدم را می‌گیرد، دیر تمام می‌شود، آموزش مجازی خوب اما کسل کننده است، کلاس مجازی شور و شوق کلاس درس را ندارد، نمیتوانم با دوستانم حرف بزنم، احساس اضطراب در ارسال تکالیف دارم	سختی‌های کلاس مجازی	۸	معایب آموزش مجازی از دیدگاه دانش آموز
۳	هزینه بالای اینترنتی در تماس تصویری و دانلود فیلم، قطع و وصل شدن اینترنت اعصاب ما را به هم می‌ریزد، مجبوریم کلی پول اینترنت دهیم	مشکلات اینترنتی	۳	

	۳	کم کاری در کلاس مجازی	به درس اهمیت نمی دهیم ، امتحان را از روی کتاب مینویسیم و تقلب میکنیم، باعث کم کاری شده است	۴
	۲	نظر دانش آموز درباره آموزش حضوری و مجازی	در کلاس حضوری بهتر درس را یاد می گرفتم ، آموزش مجازی از حضوری بهتر است.	۵
آموزش حضوری برتر از آموزش مجازی	۷	تاکید بر آموزش حضوری از دید والدین	در آموزش حضوری معلم بر درس بچه ها نظارت بیشتری دارد، آموزش حضوری بهتر است ، بنظرم آموزش مجازی بهتر است ، آموزش مجازی دانش آموزان بهتر از حضوری است ، به پای آموزش حضوری نمی رسد ، آموزش در کلاس درس خیلی بهتر است ، کلاس حضوری از آموزش مجازی موثر تر است.	۶
معایب آموزش مجازی از دیدگاه والدین	۱۱	نگرانی های والدین از آموزش مجازی	تکالیف خود را به موقع به معلم نمی فرستد، به درس خود اهمیت نمی دهد، فرزندم نسبت به انجام تکالیف احساس مسئولیت کمتری می کند، دختر من آن را جدی تلقی نمی کند. مشغول بازی های داخل گوشی می شود، وقت خود را صرف دیدن تلویزیون و بازی می کند، کم تحرک و چاق شده است ، به حرف ما اهمیت نمی دهد. نگرانی از حضور دخترم در فضای مجازی، درگیر شدن با فضای مجازی، دخترم امتیاز هم صحبتی با دوستانش را از دست داد.	۷
	۴	نیاز به اینترنت	تحمیل هزینه بالای اینترنتی، قطع و وصلی اینترنت ، نداشتن اینترنت و مشکلات مربوط به آن ، حتما باید اینترنت در گوشی خود داشته باشیم.	۸

	۶	مشکلات یادگیری	سطح آموزش بسیار ضعیف بوده، یادگیری به طور عمیق اتفاق نمی افتد، دانش آموزان هنگام یادگیری تمرکز لازم را ندارند، تعامل میان معلم و دانش آموز کم است، امکان پرسش و پاسخ از دانش آموز وجود ندارد، کنترل معلم کمتر است.	۹
	۲	تکالیف زیاد	پسرم برای فرستادن تکالیف خود بسیار اذیت می شود، تکالیف زیاد معلمان	۱۰
	۲	زمان نامناسب	گاهی اوقات کلاسشان با هم تداخل پیدا می کند، زمان نامناسب برای شروع کلاس ها	۱۱
افت تحصیلی در آموزش مجازی از دید والدین	۶	افت تحصیلی	دخترم در دروسش افت کرده است ، پسرم در دروسش افت کرده ،فرزندم دچار افت تحصیلی شده اند ،از آموزش عقب افتاده است ، آموزش مجازی باعث افت او شده است ، فرزند من دچار افت تحصیلی شده است	۱۲
	۲	نبود محدودیت زمانی و مکانی	نیاز به رفت و آمد به مدرسه نداریم، دسترسی در هر کجا و هر زمان	۱۳

مزایای آموزش مجازی از دید دانش آموز	۳	سهولت دسترسی به آموزش	به راحتی می توانیم به صورت صوتی و تصویری با معلم ارتباط داشته باشیم. وقتی معلم تدریسی در گروه می گذارد میتوانیم بارها استفاده کنیم. هنگامی که مطلبی را یادمان رفت، در گروه به تدریس معلم نگاه میکنم.	۱۴
	۲	سالم ماندن	با وجود بیماری نمیریم مدرسه و سالم می مانیم، میتوانم با در خانه ماندن درس بخوانم.	۱۵
	۲	نظارت مادر	نظارت مادر و برطرف شدن اشکال توسط او. مادر هم کنارم است و در صورت کم کاری به من تذکر میدهد.	۱۶
پیشرفت تحصیلی در آموزش مجازی از دید دانش آموز	۳	پیشرفت در دروس	آموزش مجازی موجب پیشرفت دروس من شده، مشکلی در دروس من ایجاد نکرده و دچار پیشرفت تحصیلی شده ام، آموزش مجازی باعث پیشرفت من شده و دکلاس مجازی بهتر یاد میگیرم	۱۷
	۶	۷۰	۱۷	مجموع

۱- معایب آموزش مجازی از دیدگاه دانش آموز

در این بخش، محورهای نیاز به تلفن همراه، سختی های کلاس مجازی، مشکلات اینترنتی و کم کاری در کلاس مجازی از کدهای اولیه به دست آمده است که در ادامه توصیف می شود.

۱_۱) نیاز به تلفن همراه

آموزش مجازی به ابزارهایی نیاز دارد و نیاز به داشتن تلفن همراه و نداشتن توان مالی برای خرید گوشی جدید، استفاده از گوشی مادر با وجود کیفیت پایین و متصل شدن هر دو فرزند با گوشی مادر به کلاس مجازی از جمله چالش های ابزاری است که در آموزش مجازی شکل گرفته است.

یکی از روایت کنندگان (کد ۱) در مورد نیاز به تلفن همراه اظهار کرده است که:

«با شروع کلاس های مجازی نیاز به داشتن تلفن همراه برای درس خواندنم، الزامی شد».

در روایتی دیگر یکی از مصاحبه شوندگان گفت که:

«چون توان مالی خرید گوشی جدید را نداشتیم، مجبور شدم از گوشی مادرم که کیفیت پایینی دارد، استفاده کنم».

یکی دیگر از روایت کنندگان (کد ۱) در این باره اظهار نظر کرده که :

«مجبور شدم از گوشی مادرم که کیفیت پایینی دارد استفاده کنم که همین مرا اذیت می کند و نمی توانم در کلاس های مجازی بخوبی شرکت کنم».

در روایتی دیگر یکی از مصاحبه شوندگان (کد ۱) گفت که:

«من دانش آموز دوقلو دارم که هر دو کلاس چهارم هستند. با شروع کلاس های مجازی هر دو آنها با گوشی من به شبکه شاد متصل میشوند».

در تجزیه و تحلیل روایات والدین و دانش آموزان نبود یا نامناسب بودن ابزارهای پیوستن به آموزش مجازی وعدم توان مالی برای خرید گوشی مناسب نمود بیشتری داشت.

۱-۲) سختی های کلاس مجازی از نظر دانش آموز

از نظر دانش آموزان کلاس مجازی دارای سختی هایی است و طبق مصاحبه هایی که انجام داده اند، حوصله بر بودن و گرفته شدن وقت آدم، دیر تمام شدن، کسل کننده بودن، نداشتن شور و شوق کلاس های حضوری، عدم ارتباط با دوستان و احساس اضطراب داشتن در ارسال تکالیف از سختی های کلاس مجازی بر شمرده شده است.

یکی از مصاحبه شوندگان (کد ۲) در اظهاراتش نوشته بود:

«برنامه شاد که برای آموزش مجازی در نظر گرفته شده، حوصله بر است و وقت آدم را می گیرد و دیر تمام می شود».

یکی دیگر از دانش آموزان (کد ۲) نیز گفته است:

«به نظر من آموزش مجازی خوب اما کسل کننده است و شور و شوق کلاس درس و مدرسه را ندارد و اینکه نمی توان دوستانم را ببینم و حرف بزنم».

بنابراین در اظهاراتی که دانش آموزان داشتند، نیاز به حرف زدن و ارتباط نزدیک با دوستان و وقت گیر و خسته کننده بودن آموزش مجازی را از سختی های کلاس مجازی می دانند.

۱-۳) مشکلات اینترنتی

یکی دیگر از مقوله های محوری، مشکلات اینترنتی در آموزش مجازی است. مطابق روایت های دانش آموزان هزینه بالای اینترنتی در تماس تصویری و دانلود فیلم، قطع و وصل شدن اینترنت و هزینه بالای خرید اینترنت از جمله مشکلات اینترنتی است که دانش آموزان با آن دست و پنجه نرم می کنند.

بر همین اساس یکی از دانش آموزان (کد ۳) اظهار داشته که:

«از جنبه های منفی آموزش مجازی نیز هزینه ی بالای اینترنتی بخصوص برای تماس تصویری و دانلود فیلم های تدریس است».

در مصاحبه دیگر از دانش آموزان (کد ۳) بیان شده که:

« قطع و وصل شدن اینترنت اعصاب ما را به هم می ریزد و مجبوریم کلی پول اینترنت دهیم». مشکلات اینترنتی از جمله پهنای نامناسب باند اینترنت بخصوص در مناطق محروم قطع و وصلی پی در پی اینترنت، دانش آموزان را دچار مشکل می کند و آرامش روحی و روانی آنها را به هم می ریزد.

۱-۴) کم کاری در کلاس مجازی

با شروع کلاس های مجازی ارتباط نزدیک معلم و دانش آموز وجود ندارد و همین باعث شده دانش آموزان دچار کم کاری شوند. مفاهیمی مانند: اهمیت ندادن به درس، نوشتن امتحانات از روی کتاب و تقلب کردن و کم کاری دانش آموزان در درس ها از جمله این موارد است.

یکی از دانش آموزان (کد ۴) در این زمینه گفته:

«آموزش مجازی باعث کم کاری ما شده و زیاد به درس اهمیت نمی دهیم».

در روایت دیگر (کد ۴) گفته شده :

«کلاس مجازی باعث افت من شده است چون امتحان ها را از روی کتاب می نویسیم و تقلب می کنیم».

موضوع کم کاری دانش آموزان در کلاسهای مجازی نیز از مشکلات مهم در زمینه آموزش مجازی است که باعث می شود پایه دانش آموزان از لحاظ درسی ضعیف شود.

بنابراین در بررسی های صورت گرفته نتیجه حاصل شد که دانش آموزان به شبکه شاد علاقه زیادی نشان نمی دهند و اذعان دارند با آمدن شاد درس هایشان عقب افتاده است و برخی از دانش آموزان هم نبود یا نامناسب بودن ابزارهای پیوستن به آموزش مجازی و عدم توان مالی برای خرید گوشی مناسب را از معایب آموزش مجازی می دانستند که پاسخ به سوال سوم اهداف اختصاصی تحقیقمان (معایب آموزش مجازی از نظر دانش آموزان) می باشد.

۲_ آموزش حضوری برتر از آموزش مجازی

۲_۱) نظر دانش آموز درباره آموزش حضوری و مجازی

در پی مصاحبه هایی که با دانش آموزان صورت گرفت نظر آنها را در این مورد خواستیم که طبق نظر آن ها بهتریاد گرفتن در کلاس حضوری و بهتر بودن آموزش مجازی از حضوری بیان شده است.

در یکی از مصاحبه ها از دانش آموزان (کد ۵) بیان شد که:

«آموزش مجازی از حضوری بهتر است چون معلم تدریس را در گروه می گذارد و من دوباره از اول نگاه کرده و یاد می گیرم».

در بررسی و تحلیل روایات حاصل شد که برخی دانش آموزان به کلاس حضوری دید مثبت دارند و برخی دیگر به کلاس مجازی دید مثبت دارند.

۲-۲) تاکید بر آموزش حضوری از دید والدین

طبق نظرات والدین درباره مقایسه آموزش حضوری و مجازی آن ها اذعان داشتند که در آموزش مجازی معلم بر درس بچه ها نظارت بیشتری دارد، آموزش حضوری بهتر است، آموزش مجازی به پای آموزش حضوری نمی‌رسد، آموزش در کلاس درس خیلی بهتر است و کلاس حضوری در آموزش مجازی مؤثرتر است.

یکی از والدین (کد۶) در روایت خود اینچنین بیان نموده که:

«به نظر من آموزش حضوری بهتر است. رابطه چهره به چهره میان دانش آموز و معلم وجود دارد و بچه ها استرس کمی دارند».

یکی دیگر از والدین (کد۶) این گونه بیان کرده:

«آموزش مجازی دانش آموزان نسبت به آموزش حضوری آن ها بهتر است چون با ویدیوهای آموزشی معلمان که به گروه های شاد می فرستند، باعث می شود که دانش آموزان اشکالات خود را رفع کنند».

بنابراین والدین تأکید بر آموزش حضوری داشتند و معتقد بودند که آموزش در کلاس درس خیلی بهتر از آموزش مجازی است و از میان دانش آموزان نیز برخی به آموزش مجازی و برخی به آموزش حضوری علاقه بیشتری دارند که در واقع پاسخ به سوال ۲ از اهداف اختصاصی تحقیقمان می باشد (مقایسه کلاسهای حضوری و مجازی در مبحث یادگیری).

۳- معایب آموزش مجازی از دید والدین

۳-۱) نگرانی های والدین از آموزش مجازی

در این محور والدین بیان می کردند که فرزندشان تکالیف خود را به موقع به معلم نمی فرستند، به درس خود اهمیت نمی دهند، فرزندم نسبت به انجام تکالیف احساس مسئولیت کمتری می کند و آنرا جدی تلقی نمی کند. والدین به این دلیل که فرزندان آن ها مشغول بازی های داخل گوشی می شوند، وقت خود را صرف دیدن تلویزیون و بازی می کنند، کم تحرک و چاق شده و به حرف ما گوش نمی دهد، با فضای مجازی درگیر شده اند، امتیاز هم صحبتی با دوستانشان را از دست داده اند، نگران هستند.

در یکی از مصاحبه ها از والدین (کد۷) این گونه بیان شده که:

«متأسفانه با شروع آموزش مجازی فرزند من نسبت به یادگیری و انجام تکالیف احساس مسئولیت کمتری می کند و این امر موجب نگرانی ما شده است».

مصاحبه ای که در این باره صورت گرفته (کد۷) :

«من در ابتدا که آموزش مجازی شکل گرفت بسیار نگران حضور دخترم در فضای مجازی بودم بنابراین تصمیم گرفتم برای او گوشی نخرم».

در تجزیه و تحلیل مقوله این نتیجه حاصل شد که بیشترین نگرانی های والدین درگیر شدن فرزندانشان با فضای مجازی و عدم وجود روابط اجتماعی مناسب برای فرزندانشان است و اینکه دانش آموزان دچار کم کاری و عدم احساس مسئولیت شده اند که والدین آن را از معایب آموزش مجازی می دانند.

۳-۲) نیاز به اینترنت

در این مقوله والدین تحمیل هزینه‌ی بالای اینترنتی، قطع و وصلی اینترنت، نداشتن اینترنت و مشکلات مربوط به آن و الزامی بودن وجود اینترنت در گوشی را بیان کرده‌اند. در یکی از مصاحبه‌ها (کد ۸) والدین این گونه بیان کرده‌اند: «مجبور هستیم برای اینکه دانش آموزان از درس جا نمانند، حتماً اینترنت در گوشی خود داشته باشیم». یکی دیگر از والدین (کد ۸) این گونه بیان کرده: «با الزامی شدن استفاده از فضای مجازی برای آموزش هزینه‌های اینترنتی بالایی بر ما تحمیل شده است». بنابراین نیاز به اینترنت در آموزش مجازی الزامی است و مشکلات خاص خود را نیز دارد و والدین این نیاز را یکی از معایب آموزش مجازی دانسته‌اند.

۳-۳) مشکلات یادگیری

در این مقوله محوری مشکلات یادگیری همچون ضعیف بودن سطح آموزش عدم تعمیق یادگیری، عدم تمرکز لازم، کم بودن تعامل میان معلم و دانش آموز، نبود امکان پرسش و پاسخ و کنترل کم معلم، توسط والدین بیان شده که در بین مقولات مربوط به مضمون مشکلات آموزش مجازی از دید والدین دارای بیشترین فراوانی بوده‌است.

در مصاحبه‌ای (کد ۹) از والدین بیان شده که: «نظرم در باره آموزش مجازی منفی است. سطح آموزش بسیار ضعیف بوده و دانش آموزان مطالب درسی را به طور عمیق یاد نمی‌گیرند». در مصاحبه‌ای دیگر (کد ۹) از والدین بیان شده که: «از معایب آموزش مجازی این است که امکان پرسش و پاسخ از دانش آموز وجود ندارد، کنترل معلم کم‌تر است و دانش آموز هنگام یادگیری تمرکز لازم را ندارد». بنابراین از نظر والدین بیشتر مشکلات یادگیری ناشی از عدم تمرکز دانش آموزان و نبود تعامل مناسب میان معلم و دانش آموز است.

۳-۴) تکالیف زیاد

از جمله مشکلاتی که والدین برای آموزش مجازی بیان کرده‌اند، تکالیف زیادی است که به دانش آموزان داده می‌شود و آنها برای فرستادن تکالیف اذیت می‌شوند. در یکی از مصاحبه‌ها (کد ۱۰) بیان شده که: «پسر من برای فرستادن تکالیف خود بسیار اذیت می‌شود و از درس‌هایش عقب می‌ماند که همین باعث افت تحصیلی او شده است». طبق نتایج بدست آمده تکالیف زیادی که معلمان به دانش آموزان می‌دهند آن‌ها را بسیار اذیت و خسته می‌کند.

۳-۵) زمان نامناسب

محور دیگری که مورد بررسی قرار می‌گیرد، زمان نامناسب در آموزش مجازی است. والدین تداخل کلاس‌های فرزندان و زمان نامناسب برای شروع کلاس‌ها را بیان کرده‌اند.

در یکی از مصاحبه ها (کد ۱۱) در این باره بیان شده که:
 «گاهی اوقات کلاس هایشان با هم تداخل پیدا می کند و همین باعث می شود نتوانند تکالیف و سوالاتی که معلم می پرسد سر موقع جواب دهند».

در بررسی های حاصل شده به این نتیجه رسیدیم که والدین از زمان نامناسب برای شروع کلاس های مجازی گله و شکایت دارند. بنابراین در تجزیه و تحلیل این مقولات والدین، برخی نگرانی های موجود از آموزش مجازی، نیاز به اینترنت، مشکلات یادگیری، تکالیف زیاد و زمان نامناسب را از معایب آموزش مجازی می دانستند که پاسخ به سوال سوم اهداف اختصاصی تحقیقمان (معایب آموزش مجازی از نظر والدین دانش آموزان) می باشد.

۴_افت تحصیلی در آموزش مجازی از دید والدین

در این مضمون مقوله های محوری افت تحصیلی دانش آموزان استخراج شده است. افت تحصیلی یعنی عدم موفقیت در تحصیل به معنای عدم دستیابی فراگیر به مجموعه مهارت هایی است که انتظار می رود در نتیجه آموزش، آن را یادگیرند (نجیمی، شریفی راد، امینی و مفتاح، ۱۳۹۲: به نقل از فدوی، صالحی، خدایی، مقدم زاده و جوادی پور، ۱۳۹۸).

۴_۱) افت تحصیلی

در این مقوله محوری والدین اذعان داشتند که دخترم دچار افت تحصیلی شده، پسر من دچار افت تحصیلی شده، از آموزش عقب افتاده، آموزش مجازی باعث افت اوست، فرزند من دچار افت تحصیلی شده.
 در یکی از مصاحباتی که با والدین (کد ۱۲) انجام شد، بیان شده که:
 «از آنجا که فرزند من دچار افت تحصیلی شده بنده دروس تدریس توسط معلم به فرزندم را همانند آموزگار تفهیم مسائل می کنم».

بنابراین در تحلیل روایات به دست آمده در بیشتر مصاحبه ها والدین بر افت تحصیلی فرزندانشان تأکید کرده بودند و کمتر والدینی را یافتیم که بگویند آموزش مجازی باعث پیشرفت تحصیلی فرزند من شده است که در واقع پاسخ به پرسش اول اهداف اختصاصی تحقیقمان (افت تحصیلی یا پیشرفت تحصیلی در آموزش مجازی) می باشد. جلوگیری از افت تحصیلی یک چالش جدی است، زیرا کسانی که از نظر تحصیلی شکست می خورند، در طول زندگی چالش های اجتماعی و اقتصادی چشمگیری را تجربه می کنند (فدوی و همکاران، ۱۳۹۸: ص ۴۱۸).

۵_مزایای آموزش مجازی از دید دانش آموز

در این مضمون مقوله های محوری همچون نبود محدودیت زمانی و مکانی، سهولت دسترسی به آموزش، سالم ماندن، و نظارت مادر استخراج شده که از مزایای آموزش مجازی از دید دانش آموزان محسوب می شود که در ادامه به شرح آن می پردازیم.

۵-۱) نبود محدودیت زمانی و مکانی

در این مقوله از طرف دانش آموزان مطرح شده که نیاز به رفت و آمد به مدرسه ندارند و دسترسی در هر کجا و هر زمان دارند.

مصاحبه ای که در این باره صورت گرفته (کد ۱۳):

«به نظرم آموزش مجازی هم مزیت دارد و هم جنبه منفی. مزیت آن این است که نیاز به رفت و آمد روزانه به مدرسه نداریم».

در مصاحبه دیگری (۱۳) بیان شده که:

«در کل در شرایط فعلی یک مزیت است و ما می توانیم در هر کجا و هر زمان که بخواهیم به آموزش دسترسی پیدا کنیم».

بنابراین دانش آموزان آموزش مجازی را از این حیث که نیاز به رفت و آمد روزانه ندارد و می توانند در هر کجا و هر زمان که بخواهند به آن دسترسی یابند، یک مزیت می دانند.

۲-۵) سهولت دسترسی به آموزش

در این مقوله از سوی دانش آموزان اشاره شده که وقتی معلم تدریسی در گروه می گذارد، می توانند بارها نگاه کنند و هنگامی که مطالبی از یاد رفت دوباره به تدریس نگاه کنند. برخی دانش آموزان نیز بیان کرده اند که به راحتی می توانیم به صورت صوتی و تصویری با معلم ارتباط داشته باشیم که این نیز یک مزیت محسوب می شود و در این مضمون کمترین فراوانی را دارد.

از جمله مصاحبه ای که در این باره بیان شده (کد ۱۴):

«از مزایای آموزش مجازی این است که زمانی که معلم تدریس در گروه می گذارد، می توانیم آن را در صورت اشکال بارها نگاه کنیم».

۳-۵) سالم ماندن

در این مقوله تاکید شده که با وجود بیماری دانش آموزان به مدرسه نمی روند و سالم می مانند و با در خانه ماندن درس می خوانند.

روایتی که از آن بدست آمده (کد ۱۵):

«به هر حال، در این دوران شیوع بیماری می توانم با خانه ماندن درس بخوانم».

بنابراین امروزه سلامتی مهم ترین دغدغه انسان است و شرایط فعلی تنها راه سالم ماندن دانش آموزان، استفاده از آموزش مجازی است.

۴-۵) نظارت مادر

از مقوله های دیگر ما، نظارت مادر است که همراه دانش آموز در کلاس های مجازی شرکت می کند و به نظارت فرزند خود می پردازد که برطرف شدن اشکال توسط مادر و تذکر مادر صورت کم کاری از مفاهیم استخراج شده است.

دانش آموزی در این باره گفته است (کد ۱۶):

«مادرم نظارت کرده و اشکالاتم را برطرف می کند. و مادرم هم کنارم است و در صورت کم کاری به من تذکر می دهد».

بنابراین نظارت مادر خوب است ولی باید سعی کند که تقلب نرساند و تکالیف فرزندش را ننویسد چون با این کار به او ظلم می کند.

در تجزیه و تحلیل این مقولات یافتیم که دانش آموزان، نبود محدودیت زمانی و مکانی، سهولت دسترسی به آموزش، سالم ماندن و نظارت مادر در آموزش مجازی را از مزایای آن دانستند که در واقع پاسخ به سوال ۳ اهداف اختصاصی تحقیقمان (مزایا و معایب آموزش مجازی از دید دانش آموزان و والدین) می باشد.

۶- پیشرفت تحصیلی در آموزش مجازی از دید دانش آموز

در این جا مضمون مقوله پیشرفت در دروس دانش آموزان استخراج شده که برخی دانش آموزان بیان کرده اند که آموزش مجازی منجر به پیشرفت آن ها شده است.

۶-۱) پیشرفت در دروس

این مقوله از سوی دانش آموزان به شکل آموزش مجازی موجب پیشرفت دروس من شده ، مشکلی در دروس من ایجاد نکرده و دچار پیشرفت تحصیلی شده ام و در کلاس مجازی بهتر یاد می گیرم، بیان شده است. مصاحبه ای که در این صورت گرفته:

«آموزش مجازی باعث پیشرفت من شده و در کلاس مجازی بهتر یاد می گیرم. آموزش مجازی از حضوری بهتر است».

در تجزیه و تحلیل ما این نتیجه حاصل شد که برخی دانش آموزان در آموزش مجازی دچار پیشرفت تحصیلی شده اند و توانسته اند از این شرایط بهترین استفاده را ببرند و دروس خود را بهبود بخشند که در واقع پاسخ به سوال ۱ تحقیقمان (پیشرفت یا افت تحصیلی در آموزش مجازی) می باشد. ولی در کل معایب و افت تحصیلی در آموزش مجازی بیشتر به چشم می خورد.

بحث و نتیجه گیری

این پژوهش با هدف واکاوی تجارب والدین و دانش آموزان ابتدایی با رویکرد پیشرفت یا افت تحصیلی انجام گرفته است. این پژوهش با نمونه گیری هدفمند انجام شد و از طریق مصاحبه های نیمه ساختاریافته بر روی دانش آموزان و والدین دوره ابتدایی اجرا شد. پس از کدگذاری تجارب زیسته گروه نمونه، در ۱۴ نفر به اشباع نظری منجر شد. پس از حذف کدهای تکراری و متشابه تعداد ۱۷ مقوله استخراج گردید و این مقوله ها در نهایت به ۶ مضمون اصلی تبدیل شد. براساس کدهای استخراج شده و مقوله ها و مضامین این پژوهش با واکاوی تجارب والدین و دانش آموزان مقطع ابتدایی، بیشتر آن ها افت تحصیلی در آموزش مجازی را مشهودتر از پیشرفت تحصیلی می دانند و معایب آموزش مجازی را ذکر کرده اند. در میان معایب، مشکلات اینترنتی، مشکلات یادگیری و آموزشی دانش آموزان و کم کاری دانش آموزان که دیگر مانند کلاس های حضوری به درس های خود اهمیت نمی دهند، از مشهودترین ها بود. همچنین والدین نیز بر آموزش حضوری تأکید داشتند و معتقد بودند که فرزندانشان در کلاس حضوری بهتر درس را یاد می گیرند تا کلاس مجازی. البته دانش آموزان مزایایی را برای کلاس مجازی بیان کردند که از جمله آن ها: عدم نیاز به رفت و آمد روزانه به مدرسه و دسترسی به تدریس معلم هر وقت که به آن نیاز داشته باشند، بود. این پژوهش، با پژوهش های بامری (۱۴۰۱)، عظیمی و همکاران (۱۴۰۱)، بدن آرا و همکاران (۱۳۹۷)، جعفری فر و همکاران (۱۳۹۵)، آنگ و خاینگ^۱ (۲۰۱۵)، (بوچار^۲

¹ Aung & Khaing

² Judith V.Boettcher

۲۰۰۷: به نقل از حمزه لو و رحیمی، (۱۳۹۹)، جاویر^۱ (۲۰۲۰)، خان^۲ (۲۰۰۵)، (روی^۳، ۲۰۱۵: به نقل از حمزه لو و رحیمی، ۱۳۹۹)، در مورد آموزش مجازی و معایب و مزایا، پیشرفت و افت تحصیلی دانش آموزان در آموزش مجازی، همسو و هم جهت است.

هم چنین این پژوهش، با پژوهش های حسنی و همکاران (۱۴۰۱)، مولائی قولنجی (۱۳۹۹)، شعبانی و محمودی (۱۳۹۸)، شبیری و عطاران (۱۳۸۶)، داویجانی (۱۳۸۹)، باسیلیا و کواواز^۴ (۲۰۲۰) همسو و هم جهت نیست و نتایج این پژوهش ها در برخی مسائل مربوط به پیشرفت تحصیلی یا افت تحصیلی و همچنین مزایا و معایب آموزش مجازی با نتایج پژوهش ما متفاوت است. به طور کلی این پژوهش بیانگر این نتیجه است که والدین و دانش آموزان ابتدایی بر افت تحصیلی در آموزش مجازی تأکید بسیاری دارند و نقدهایی در بررسی آموزش مجازی داشتند که معایب آن بیشتر از مزایای آن رخ نمایی می کرد. هم چنین والدین آموزش حضوری را بر آموزش مجازی ترجیح می دادند و امیدوار بودند که مدارس حضوری شود. آنها همچنین معایبی را برای آموزش مجازی بیان کردند که عبارتند از: برخی نگرانی های موجود از آموزش مجازی، نیاز به اینترنت، مشکلات یادگیری، تکالیف زیاد و زمان نامناسب. دانش آموزان هم بیان می کنند که معایب کلاس مجازی عبارت است از: نیاز به تلفن همراه، سختی های کلاس مجازی، مشکلات اینترنتی و کم کاری در کلاس مجازی. البته دانش آموزان مزایایی را برای آموزش مجازی در نظر گرفته بودند که عبارتند از: محدودیت زمانی و مکانی، سهولت دسترسی به آموزش، سالم ماندن و نظارت مادر در آموزش مجازی. در پاسخ به سوالات اهداف اختصاصی تحقیق نیز می توان گفت که والدین معتقدند که دانش آموزان در آموزش مجازی دچار افت تحصیلی می شوند و به دلایل مختلف از درس ها عقب می مانند. والدین بر آموزش حضوری تأکید دارند و از میان دانش آموزان هم برخی تأکیدشان بر آموزش حضوری است و برخی مجازی. والدین همچنین در مورد مزایا و معایب آموزش مجازی، معایب آن را بیشتر می دانند و دانش آموزان هم مشکلاتی را برای کلاسهای مجازی بیان کرده اند. همچنین برخی دانش آموزان برای کلاسهای مجازی مزایایی را نیز ذکر کرده اند. از جمله پیشنهاداتی که می توان در زمینه ارتقای کیفیت آموزش مجازی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان داد این است که برخی خانواده ها با مشکل هزینه زیاد بسته های اینترنتی مواجه هستند که می توان با رایگان کردن برخی برنامه های مخصوص آموزش مجازی دانش آموزان این مشکل را برطرف کرد. پیشنهاد دیگر در حوزه مشکلات اینترنتی در آموزش مجازی است که می توان با بهبود زیرساخت ها بخصوص در مناطق محروم کشور این مشکل را به حداقل رساند چون عدم دسترسی به اینترنت و قطع و وصل شدن آن مشکلات روحی-روانی بسیاری را برای دانش آموزان ایجاد می کند. پیشنهاد دیگر دادن راهکارهای مشاوره ای به والدین و دانش آموزان از طریق فضای مجازی و تلویزیون است که با مشاوره های مختلف می توان هم والدین را راهنمایی کرد و هم دانش آموزان را تا والدین بدانند که چطور باید بر درس فرزندان خود نظارت کنند و دانش آموزان نیز با اصول صحیح درس خواندن و پیشرفت تحصیلی در آموزش مجازی آشنا شوند. والدین باید قبل از استفاده دانش آموز از فضای مجازی، به آنها فرهنگ استفاده صحیح از فضای مجازی را یاد بدهند.

¹ Javier

² Khan B.H.

Andree Roy³

⁴ Basilaia & Kvavadze

همچنین باید از همان دوران کودکی به افراد یاد بدهیم که وظیفه شناس و هدفمند باشند؛ چون هدف به زندگی آنها شور و شوق و انگیزه می دهد و سعی می کنند که برای رسیدن به هدفشان خود را با هر مشکل و سختی در مسیر زندگی و تحصیل سازگار کنند و دچار کم کاری نشوند.

منابع

- احمدی، امینه (۱۳۹۴). رابطه آموزش مجازی و خلاقیت دانش آموزان در هزاره سوم، فصلنامه خانواده و پژوهش، ۱۲(۲۹)، ۴۱-۵۵.
- بامری، غلامرضا (۱۴۰۱). بررسی و شناخت مزایا و معایب یادگیری الکترونیکی در نظام آموزشی کنونی. فصلنامه علمی رهیافت های نوین در مطالعات اسلامی، ۴(۱۰)، ۲۷۷-۲۹۰.
- بدن آرا، آیدین، امامی سیگارودی، عبدالحسین، کاظم نژاد لیلی، احسان و پورشخیان، مجید (۱۳۹۷). مقایسه تاثیر دو روش آموزش الکترونیک و سنتی بر اصل اول آموزش در دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی گیلان. پژوهش در آموزش علوم پزشکی، ۱۰(۱)، ۴۸-۵۵.
- برهانی، فریبا؛ وطن پرست، محبوبه؛ عباس زاده، عباس و سیف الدینی، رستم (۱۳۹۱). تاثیر آموزش در محیط مجازی بر نگرش دانشجویان پرستاری نسبت به آموزش مجازی و ارتباط آن با سبک یادگیری. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی، ۱۲(۷)، ۵۰۸-۵۱۷.
- بنیسی، پریناز، طرفه نژاد، نرگس و طاهائی، سانازالسادات (۱۴۰۱). فرصت ها و چالش های آموزش مجازی در دوران کرونا. فصلنامه رویکردی نو در علوم تربیتی، ۲(۴)، ۱۱۵-۱۲۷.
- پیری، موسی و محمودی، سعید (۱۳۹۴). تبیین «افت تحصیلی» بر اساس مستندات و دیدگاه اعضای شوراهای دبیران شهرستان ایزده. مجله نوآوری های آموزشی، ۱۴(۵۵)، ۷۷-۱۱۲.
- جعفری فر، زهره؛ خراسانی، اباصت و رضایی زاده، مرتضی (۱۳۹۵). شناسایی و رتبه بندی چالش های یادگیرندگان در آموزش و بهسازی مجازی منابع انسانی (مطالعه موردی: دانشگاه شهید بهشتی). مجله فناوری آموزش (فناوری و آموزش)، ۱۱(۲)، ۸۵-۱۰۴.
- حمزه لو، زهره و رحیمی، سعید (۱۳۹۹). بررسی کیفیت آموزش و یادگیری در فضای مجازی شاد از نظر دانش آموزان دوره ابتدایی در نیمسال دوم سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸. مجله پیشرفت های نوین در روان شناسی، علوم تربیتی و آموزش و پرورش، ۳(۲۹)، ۱-۱۴.
- داستانی، میثم (۱۳۹۹). کووید ۱۹: طلوعی جدید در آموزش مجازی دانشگاه های علوم پزشکی ایران. مجله افق توسعه آموزش علوم پزشکی، ۱۱(۱)، ۱-۴.
- دلفان آذری، قنبرعلی، طرفه نژاد، نرگس، طاهائی، سانازالسادات و کریمیان، علی (۱۴۰۱). برنامه درسی آموزش مجازی در دوران کرونا. فصلنامه رویکردی نو در علوم تربیتی، ۳(۴)، ۱۴۰-۱۵۲.
- دهواری، ثریا و رضایی، عیسی (۱۴۰۱). مقایسه رضایت سنجی معلمان و دانش آموزان از آموزش مجازی در دوران کرونا. فصلنامه رویکردی نو در علوم تربیتی، ۴(۴)، ۶۰-۶۵.
- سعیدی نجات، شهین و وفایی نجار، علی (۱۳۹۰). تاثیر برنامه های آموزش از راه دور بر موفقیت تحصیلی دانشجویان. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی، ۱۱(۱)، ۱۱۵-۱۳۶.
- شبییری، سیده فاطمه و عطاران، محمد (۱۳۸۶). بهره گیری از نرم افزار کمک آموزشی فیزیک سوم دبیرستان و بررسی تاثیر آن در پیشرفت تحصیلی و تعامل دانش آموزان در کلاس. نشریه تعلیم و تربیت، ۱۱(۲۳)، ۶۹-۸۴.
- شعبانی، ساسان و محمودی، مهدی (۱۳۹۸). آموزش مجازی؛ مزایا و محدودیت ها؛ فرصت ها و چالش ها. مطالعات روانشناسی و علوم تربیتی، ۴۵، ۲۹-۴۸.
- شکوهی یکتا، محسن و پرند، اکرم (۱۳۸۶). آموزش در منزل جایگزین آموزش در مدرسه. فصلنامه خانواده پژوهی، ۳(۱۰)، ۶۲۱-۶۳۹.

- صادقی نسب، ایرج؛ حریری، نجلا؛ نوبهار، منیر و باب الحواجی، فهیمه (۱۳۹۹). بررسی جذابیت های عضویت در شبکه های اجتماعی آنلاین برای دانش آموزان. فصلنامه توسعه آموزش جندی شاپور اهواز، ۱۱ (ویژه نامه)، ۴۸-۶۵.
- عباس زاده، محمد (۱۳۹۱). تأملی بر اعتبار و پایایی در تحقیقات کیفی. مجله جامعه شناسی کاربردی، ۲۳ (۱)، ۱۹-۳۴.
- عظیمی، کامیار، گراوند، یاسر و جعفری، حسن (۱۴۰۱). رهیافتی پدیدار شناسانه به آموزش مجازی در نظام آموزش و پرورش: فرصت ها چالش ها و راهکارها. فصلنامه فن آوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی، ۱ (۱۳)، ۲۱-۴۶.
- فدوی رودسری، آزاده؛ صالحی، کیوان؛ خدایی، ابراهیم؛ مقدم زاده، علی و جوادی پور، محمد (۱۳۹۸). مدل شبکه بیزی عوامل مرتبط با افت تحصیلی دانشجویان دانشگاه تهران. مجله علوم روانشناختی، ۱۸ (۷۶)، ۴۱۷-۴۲۹.
- مومنی مهموئی، حسین و جلالی بارزازی، سعید (۱۳۹۵). رابطه خوش بینی تحصیلی معلمان با ادراک حمایت اجتماعی، انگیزه پیشرفت و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان. فصلنامه رهیافتی نو در مدیریت آموزشی، ۷ (۶)، ۱۸۱-۱۹۹.
- مولائی قولنجی، یعقوب (۱۳۹۹). بررسی چالش ها و مشکلات تدریس فضای مجازی در ایام شیوع ویروس کرونا از دیدگاه معلمان. اولین کنفرانس ملی پژوهش های کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت، میناب.
- نریمانی، محمد (۱۳۹۱). اثربخشی آموزش کنترل تکانه در پردازش هیجانی، تکانشوری و حواسپرتی دانش آموزان مبتلا به اختلال ریاضی. نشریه ناتوانی های یادگیری، ۱۰۱-۱۲۳.
- یزدی، منور و زندکریمی، غزال (۱۳۹۱). اهمیت محتوای یادگیری: مقایسه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رشته های تحصیلی مختلف با استفاده از آموزش از راه دور به روش لایتنر پرو. دوفصلنامه مدیریت و برنامه ریزی در نظام های آموزشی، ۵ (۹)، ۵۰-۶۶.
- یزدی، مهران و زندکریمی، جواد (۱۳۹۲). تاثیر آموزش الکترونیکی بر روی برخی از ابعاد روانی و پیشرفت تحصیلی. مجله بین المللی آموزش و یادگیری، ۲ (۲)، ۴۰-۵۸.
- Al-Fraihat, D., Joy, M., Masa`deh, R., & Sinclair, J. (2020). Evaluating E-learning systems success: An empirical study. *Computers in Human Behavior*, 102, 67-86.
- Aung, T. N., & Khaing, S. S. (2015). Challenges of implementing e-learning in developing countries: A review. *Genetic and Evolutionary Computing*, 405-411.
- Baslanti, U., MC Coach, D. (2006). Factors related to the underachievement of university students. 28(4), 210-215.
- Basilaia, G. & Kvavadze, D. (2020). Business and Technology University, Tbilisi, GEORGIA Corresponding Author.
- Goldrup, S. M. (2020). The perfect storm: K-12 virtual education for students with disabilities and high stakes graduation requirements (Degree of Doctor of Philosophy in Education). University of Nevada, Reno.
- Javier CL. The Shift towards New Teaching Modality: Examining the Attitude and Technological Competence among Language Teachers teaching Filipino. *The Asian ESP Journal*. 2020; 16:210-244.
- Junco, R., Heiberger, G., & Loken, E. (2011). The Effect of twitter on college student Engagement and Grades. *Journal of computer Assisted Learning*. 27(2), 119-132.
- khan, B.H. (2005). *Managing E-Learning: Design, Delivery, Implementation and Evaluation*, Hershey, PA: Information Science Publishing.